

Sexe segur i responsable

Projecte d'educació per a la salut
adreçat a l'alumnat de 3r i 4t d'ESO,
batxillerat i cicles formatius

Coordinació Autònoma de la Sida

Govern de les Illes Balears

Conselleria de Salut, Família i Benestar Social
Direcció General de Salut Pública i Consum

Continguts

Justificació	3
Objectius	4
Destinatari	4
Àrees implicades	4
Metodologia	4
Activitats	5
Avaluació	6
Contacte	6
Material didàctic	6

Justificació

El projecte “Sexe segur i responsable” forma part dels esforços que es duen a terme des de la Direcció General de Salut Pública i Consum per tractar dins la salut sexual la **prevenció** dels principals riscos associats a les relacions sexuals: **VIH/sida, infeccions de transmissió sexual (ITS) i embarassos no desitjats**, centrant aquesta prevenció a la realitat actual.

Les relacions sexuals sense protecció són avui en dia la principal via de transmissió de la infecció per VIH, fins al punt de poder afirmar que el VIH s'ha convertit pràcticament en una ITS.

A les Illes Balears hi ha una tendència ascendent en la incidència de la sífilis i tenim, en relació a les altres comunitats autònomes, una de les **incidències més altes en interrupció voluntària de l'embaràs**. El 2010 avortaren 1.021 al·lotes menors de 25 anys (31% del total d'avortaments voluntaris).

L'ús del preservatiu entre la població jove **està cada dia més estès**. Malgrat aquesta tendència favorable, **hi ha també indicadors indirectes de pràctiques sexuals desprotegides** com el creixement de les interrupcions voluntàries de l'embaràs, i la utilització cada vegada més freqüent dels mètodes anticonceptius d'emergència, que podrien ser **de risc** per a la infecció per VIH i les ITS.

Diversos estudis mostren que existeixen diferents **factors que influeixen a l'hora d'utilitzar mesures preventives en les relacions sexuals entre la gent jove** com són la manca de la pròpia percepció de risc, els ideals romàntics, el concepte de parella, la dificultat per a una efectiva comunicació i negociació sexual, la influència del grup d'iguals, els rols de gènere, la multitud d'influències externes que poden afavorir una disminució del control de la situació (drogues, alcohol, mantenir relacions sexuals en llocs poc íntims...), etc.

Finalment, cal recordar la **conveniència d'integrar la prevenció dels riscos en les relacions sexuals en el marc més ampli de l'educació afectiva sexual**. **A l'inici de l'adolescència és el moment en què poden establir-se models duradors de gestió responsable sobre la pròpia salut**, un període idoni no només per informar i sensibilitzar sobre la prevenció del VIH, de les ITS i dels embarassos no desitjats, sinó també per **assessorar i orientar** sobre els distints aspectes que passen a ser importants en la seva vida, com la sexualitat, el desenvolupament de la identitat, l'acceptació del propi cos, l'autoestima, l'experimentació de nous rols o el grup d'amistats.

Objectius

1. Conèixer els conceptes bàsics de la infecció per VIH i les ITS: els mecanismes de transmissió i les pràctiques de prevenció.
2. Reflexionar sobre l'evolució i la situació actual del VIH/sida, les ITS i els embarassos no desitjats.
3. Informar sobre els actuals mètodes anticonceptius.
4. Prendre consciència de la pròpia vulnerabilitat.
5. Desenvolupar les habilitats en la negociació de com volen que siguin les relacions sexuals.
6. Aprendre a gestionar la pressió del grup.

Destinataris

Alumnat de 3r i 4t d'ESO, batxillerat, PQPI i dels cicles formatius.

Àrees implicades

Tutoria grupal, Ciències de la Naturalesa, Ciències Socials, Geografia i Història, Educació per a la Ciutadania, Llengua i Literatura i Ètica.

Metodologia

La metodologia és **activa i participativa**. L'aprenentatge significatiu s'aconsegueix sobretot mitjançant metodologies actives i quan l'alumnat participa, de manera responsable, en el procés d'aprenentatge. Les metodologies participatives que es poden utilitzar a l'aula són: treballs en grup, debats, jocs de rols, pluja d'idees, etc.

Quan es parla de VIH, ITS i embarassos no desitjats també es tracten temes de sexualitat que, en algunes ocasions, poden generar ansietat entre l'alumnat o inseguretats en el professorat. Les **orientacions** següents **poden servir d'ajuda per tractar aquest tema dins l'aula**:

- Adequar el projecte a les necessitats i capacitats de cada aula o grup, adaptant les activitats, les qüestions a debatre, etc.

- Crear un clima de confiança, respecte i participació. El respecte i la confiança en el grup s'afavoreix quan es respecten els límits personals. És fonamental no obligar a donar l'opinió i no criticar les valoracions que es facin (sobre sexualitat, diferents fets i conductes, etc.).
- Canalitzar convenientment l'ansietat que pugui aparèixer en el grup. Analitzar amb tolerància les situacions d'ansietat (rialles, silencis, interrupcions...) i xerrar de forma clara i pràctica, pot ajudar a reduir-la.
- El llenguatge ha de ser planer, clar, concret i no sexista.
- El personal docent no té perquè saber-ho tot, ni tenir totes les respostes. Depenent del problema, el personal docent i l'alumnat poden decidir com cercar les respostes.
- S'ha d'afavorir el treball amb dinàmiques i tècniques de grup (pluja d'idees, jocs de rols, debats, etc.) i activitats adequades que despertin l'interès en l'alumnat (materials audiovisuals, jocs, etc.).

Activitats

Aquest projecte abasta les **activitats** següents:

1. Taller informatiu sobre el VIH, les ITS i els embarassos no desitjats.

Per poder dur a terme la realització d'aquest taller, la Coordinació Autònoma de la Sida facilitarà una **presentació animada titulada “Sexe segur i responsable”** on s'explica, d'una manera senzilla i adaptada al jovent, què és el VIH i les ITS, com es transmeten, com es poden protegir, què s'ha de fer en el cas d'haver tengut alguna pràctica de risc, i els diferents mètodes anticonceptius. També es facilita una relació dels diferents recursos existents a les Illes Balears en temes de sexualitat.

La durada prevista és d'uns 35 minuts i **es pot complementar amb la projecció d'algun vídeo relacionat amb el tema, o amb alguna dinàmica de grup.**

S'adjunta a la presentació el **document “Informació per al professorat ”** amb informació clara i actualitzada sobre el VIH, les ITS (què són?, via de transmissió, prevenció, recursos...) i els mètodes anticonceptius amb **enllaços a pàgines web i vídeos.**

2. Dinàmiques per reforçar, aclarir i fiançar conceptes d'una manera activa.

La Coordinació Autònoma de la Sida ha elaborat un recull de dinàmiques per realitzar dins l'aula, on s'especifica la durada aproximada de cadascuna. **Aquestes dinàmiques es poden treballar en una o més sessions**, segons la temàtica que es vulgui treballar.

Les dinàmiques proposades són sobre el VIH, les ITS i els embarassos no desitjats (prendre consciència de la pròpia vulnerabilitat, actitud enfront del VIH i de les ITS, la pressió de grup...), **sexes sense penetració i el preservatiu** (aprendre a posar i proposar el preservatiu) que es treballaran mitjançant la interacció del grup.

Avaluació

Per conèixer la satisfacció i l'opinió del professorat i de l'alumnat així com l'adequació del projecte als seus objectius i a les característiques dels centres educatius es duran a terme les següents avaluacions:

- Avaluació per part del professorat mitjançant un full d'avaluació.
- Avaluació per part de l'alumnat mitjançant un full d'avaluació. Es realitzarà un mostreig aleatori.
- Avaluació grup focal del professorat.
- Avaluació grup focal d'alumnes.

Contacte

La persona de contacte és na Margalida Ordinas Vaquer, vihsida@dgsanita.caib.es, telèfon 971 177 360, de la Coordinació Autònoma de la Sida, Direcció General de Salut Pública i Consum.

Material didàctic

Els documents que es trametan una vegada admesa la sol·licitud són:

- Informació per al professorat.
- Presentació animada.
- Dinàmiques de grup.
- Fulls d'avaluació.

Segons les dinàmiques que realitzeu ens podeu sol·licitar preservatius i fullets d'anticoncepció.